

verneurschap maar voor de duur van de oorlog zou aannemen) en de nieuw verkozen directieleden bezwaar tegen de beslissing omdat volgens de statuten van de Bank directieleden geen andere vergoedingen dan hun salaris mochten ontvangen; dat salaris werd voldoende hoog beschouwd om de directieleden in staat te stellen een eigen pensioen op te bouwen. De discussies sleepten zich jaren voort. Gouverneur Frère vroeg in eerste instantie het advies van verschillende gereputeerde juristen. Een eerste advies van meester Marcq was pro het verlenen van een pensioen aan Goffin voor bewezen diensten na 27 november 1941, terwijl een college van drie andere juristen bestaande uit Emile Brunet, Emile Janson en Walter Grégoire de interpretatie van Marcq dan weer naar de prullenmand verwees. Omdat er geen consensus in de Algemene Raad kon worden bereikt, maakte gouverneur Frère gebruik van zijn statutaire bevoegdheid om de zaak voor te leggen aan de nieuwe minister van Financiën Gaston Eyskens (*NBW*, dl. XV, 223). Op 2 maart 1945 onderschreef die het negatieve standpunt van Frère. In 1946 kwam de problematiek in het kader van een globale herziening van het pensioenstelsel van de directieleden van de Bank echter weer op het tapijt. De vroegere vicegouverneur Ingenbleek, die net zoals Goffin de laan was uitgestuurd, profiteerde van deze gelegenheid om bij een aantal protagonisten, zoals minister Eyskens en gouverneur Frère, aan te dringen op de uitwerking van een voor hem billijke pensioenregeling of het verlenen van een andere vergoeding. In februari 1947 reageerde Eyskens positief. Hij verklaarde het volgende: „Iedereen die niet ziende blind is, heeft zich met reden rekenschap kunnen geven van de verdiensten die bepaalde mensen aan het land hebben bewezen, door op hun post te blijven tijdens de vijandelijke bezetting... De publieke opinie distantieert zich van excessen en onrechtvaardigheden”. In december 1947 was het zover: Ingenbleek kreeg wel geen pensioen, maar wel een vergoeding voor een onrechtmatig bevonden gedwongen ontslag. De beschikbare bronnen geven geen uitsluitsel over de vraag of Goffin al dan niet een

soortgelijke tegemoetkoming heeft ontvangen.

Bronnen & lit.: H. ANSIAUX, *L'or et les valeurs de la Banque Nationale dans la tourmente de 1940, I; Été 1940 : les vagabondages de l'or et du gouvernement belge, II; L'or belge : de l'été quarante à l'opération Gutt, III*, in: *Revue Générale*, februari, maart, april 1985; — ID., *Souvenirs de Hubert Jacques Nicolas baron Ansiaux, 1908-1987*, Brussel, 1990 (privé-uitgave); — W. PLUYM ed., *Het Hotel van de gouverneur van de Nationale Bank van België*, Antwerpen, 1995; — V. JANSSENS, *De beheerders van ons geld : negentien gouverneurs van de Nationale Bank van België*, Tiel, 1997, 141-145; — E. BUYST, I. MAES, W. PLUYM, M. DANNEEL, *De Bank, de frank en de euro. Anderhalve eeuw geschiedenis van de Nationale Bank van België*, Tiel, 2005; — H. VAN DER WEE, M. VERBREYT, *De Nationale Bank van België, 1939-1971, Boekdeel 1, Oorlog en monetaire politiek : de Nationale Bank van België, de Emissiebank te Brussel en de Belgische regering, 1939-1945*, (Nationale Bank van België), Brussel, 2005; — M. VAN DEN WIJNGAERT, V. DUJARDIN, *België zonder koning : 1940-1950, de 10 jaar dat België geen koning had*, Tiel, 2006, 44-45; — W. en J. PLUYM, *Goud op drift. De nazi-roof van 198 ton Belgisch goud*, Leuven, 2011; — W. en J. PLUYM, *L'or à la dérive. Le vol de 198 tonnes d'or belge par les nazis*, Waterloo, 2014.

Walter PLUYM

GOURAVITCH, Valentina, zie s.v. **BELOVA**.

GROODT (-LASSEEL), Marie (Mieke) Hortense Alphonse de, professor geschiedenis, eerste vrouwelijke rector van Europa.

Marie Hortence Alphonse de Groodt werd geboren in Westgate-on-Sea in zuidoost Engeland, op 21 september 1914, als derde kind van Arthur Petrus Henricus (Antwerpen, 15 maart 1883-Antwerpen, 29 april 1952) en Juliette Léontine Rosalie Adant, gehuwd op 11 juli 1911 te Antwerpen. Uit het huwelijk werden nog twee zonen geboren Frans Gustaaf Lodewijk Arthur en Jan Joseph Germaine en drie dochters Magda Desideria Petrus, Helena Maria Franciska en Elza Catharina Yvonne. Marie de Groodt huwde in 1938 in Keulen met Friederich Wilhelm Karl Scheuermann (Keulen, 1913-Keulen, 1985), advocaat. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: Dietrich Wilhelm (geboren in Antwerpen in 1939) en Marie Friederike (geboren in Antwerpen in 1942). Marie de Groodt scheidde in 1950 van F. Scheuermann. Zij huwde vervolgens in 1959 Georges J. Lasseel (1889-

1962), diamantair. Zij overleed in Edegem op 13 september 2004.

Vader De Groodt was geneesheer-specialist in Antwerpen. Hij week in 1914 uit naar Groot-Brittannië en keerde terug naar zijn geboortestad in 1919. Marie de Groodt volgde lager onderwijs aan de St.-Ludgardisschool in Antwerpen, waar men vanaf 1911 dankzij de inzet van Lieven Gevaert (*NBW*, dl. IX, 273), in het Nederlands onderwijs, en volgde daar ook de eerste jaren van het middelbaar onderwijs. Zij volgde de laatste jaren van de humaniora aan het Lyceum van Antwerpen. Omdat de diploma's van het Nederlandstalig onderwijs niet gehomologeerd waren, behaalde ze het diploma van de Grieks-Latijnse afdeling voor de centrale examencommissie in Brussel op 4 augustus 1932. Zij studeerde geneeskunde aan de Rijksuniversiteit Gent en behaalde het diploma van de eerste kandidatuur natuur- en geneeskundige wetenschappen. Ze werd verliefd op een Duitse student F. Scheuermann waarmee ze zich in 1936 verloofde. Zij huwde hem in 1938, burgerlijk in Keulen en voor de Lutherse kerk in Antwerpen. Na de geboorte van haar twee kinderen volgde De Groodt haar echtgenoot naar Duitsland, waar deze opgeroepen was in het leger. Samen met haar kinderen onderging ze het bombardement van Dresden in de nacht van 13 op 14 februari 1945. Terug in België behaalde ze op 6 juli 1946 in Gent het diploma van kandidaat in de natuur- en geneeskundige wetenschappen met de grootste onderscheiding. Zij werd gedurende 1948-1950 leerling-assistent aan het Instituut voor Histologie aan de Universiteit te Gent bij haar vader die daar sinds 1925 benoemd was. Op 6 juli 1950 behaalde zij het diploma van doctor in de genees-, heel- en verloskunde met de grootste onderscheiding. Haar onderzoek over het cholesterolytisch vermogen en angina pectoris mondde uit in een publicatie in 1950 in de *Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België* en in juni 1951 werd zij uitgeroepen tot laureaat van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België. Van 1 september 1950 tot 1953 werd

Marie DE GROODT
(foto : Universiteit, Antwerpen).

Marie de Groodt aangesteld als assistent aan het Instituut voor Histologie van de Rijksuniversiteit te Gent met als directeur haar vader. Vanaf diens overlijden werkte zij van 1953 tot 1958 onder de leiding van professor Marcel Sebruyns (1912-1985). Van 1958 tot 1962 werd ze werkleider in Sebruyns' laboratorium. Zij was van 1959 tot 1965 benoemd tot diens suppleante voor de cursussen over Cytologie en Algemene Histologie in de kandidaturen Veeartsenijkunde. Tijdens de periode 1952 tot 1963 was zij werkzaam als vrijwillig navorser in verschillende laboratoria in Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië. Zij behaalde het diploma van Geaggregeerde van het Hoger Onderwijs in 1963 over een morfologische en experimentele bijdrage tot de fysiologie van de interstitiële cellen van het ovarium. Dit proefschrift werd datzelfde jaar nog gepubliceerd als monografie. Zij werd in 1963 geaggregeerde van het hoger onderwijs aan het Instituut voor Histologie. Van 1 oktober 1963 tot 30 september 1965 werd zij benoemd tot geassocieerd docent

aan hetzelfde Instituut. Tijdens haar Gentse periode publiceerde De Grootd een 80-tal publicaties samen met Sebruyns en professor A. Lagasse, diensthoofd van het centrum voor Elektronenmicroscopie (directeur W. Dekeyser, *NBW*, dl. XIX, 319) over speciale technieken voor het vervaardigen van ultradunne sneden van allerlei weefsels en organen ten behoeve van onderzoek met de elektronenmicroscopie. Het onderzoek werd tussen 1957 en 1959 opgenomen in vier publicaties in het tijdschrift *Nature*.

Met de wet van 9 april 1965 over de universitaire expansie werd in Antwerpen het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA) opgericht. Naast een faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen werd een faculteit Wetenschappen opgericht voor het toekennen van de graad van kandidaat in de Wetenschappen en van kandidaat in de Natuur- en Geneeskundige Wetenschappen. Lucien Massart (*NBW*, dl. XVII, 432), op dat ogenblik voorzitter van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid, werd door de minister aangezocht om als eerste rector te fungeren. Een belangrijke taak voor hem was het aantrekken van het nodige bekwame academische personeel met wetenschappelijke standing. Als programma gebruikte men dat van de Rijksuniversiteit Gent. Omdat Massart absoluut op 1 oktober 1965 met de lessen wilde starten, waren de eerste professoren gekozen onder diegenen die aan de Gentse Universiteit al belast waren met een cursus. De Grootd werd als geassocieerd docent benoemd van oktober 1965 tot oktober 1966. Haar aanstelling had ze te danken aan het feit dat er niet veel bekwame kandidaten waren om het vak weefselleer te doceren en natuurlijk omdat ze dit vak in Gent al gaf als geassocieerd docent van professor Sebruyns. Het advies van de vier beoordelaars van haar dossier was ronduit lovend en stelden De Grootd voor als de meest aangewezen persoon voor de benoeming. Vanaf 1 oktober 1966 werd zij benoemd als gewoon hoogleraar en titularis van de leerstoel Histologie en Microscopische Anatomie. Bij KB van 12 maart 1983 werd zij samen met haar zoon D. Scheuermann benoemd tot co-titularis van boven-

vermelde leerstoel. D. Scheuermann was vanaf oktober 1974 als professor verbonden aan het Limburgs Universitair Centrum (LUC).

Van bij de oprichting in april 1965 werd het RUCA bestuurd door een beperkte Raad van Bestuur. De Grootd was de eerste secretaris van de Faculteit Wetenschappen tijdens de eerste bijeenkomst op 19 januari 1966. Op 21 mei 1969 werden de eerste verkiezingen gehouden voor het mandaat van rector en ondervoorzitter van de Raad van Beheer. Voor de functie van rector werd Massart verkozen en voor de functie van ondervoorzitter werd na 5 stembeurten De Grootd-Lasseel verkozen. Bij KB van 20 juni 1969 werd voor de periode tot 1973 Massart als rector benoemd en De Grootd-Lasseel als ondervoorzitter van de Raad van Beheer. Tijdens het eerste lustrumfeest van het RUCA in 1970 hield Marie de Grootd-Lasseel, die de rector verving, een lezing met het oog op een volwaardige medische faculteit, getiteld *De medische opleiding naar nieuwe wegen*. Zij pleitte voor een aparte opleiding van huisartsen. Zij stelde een verschuiving voor van het „ex-cathedra onderwijs” naar het „bed-teaching onderwijs”, dat meer op de praktijk gericht was. Zij schreef over dit onderwerp verschillende publicaties.

Tijdens de periode 1969-1973 kwam het binnen de Raad van Bestuur regelmatig tot botsingen tussen de rector en de ondervoorzitter, die vanaf de wet van 24 maart 1971 de titel van vicerector had. De Grootd voerde een radicale oppositie tegen „de bijzondere hardnekkige, linkse koers van Massart, die geen rekening hield met andere dan zijn eigen, kortzichtige, belangen”, zoals zij het zelf verwoordde. Rector Massart zou in alle hevigheid een campagne tegen De Grootd gevoerd hebben, die de steun kreeg van de CVP. Deze spanning bleek ook uit de continue polemiek in de verslagen van de Academieraad tegen de uitvoering van het zgn. *Plan Kinsbergen 1*, dat zou leiden tot de wet van 7 april 1971, waarbij de op te richten Universitaire Instelling Antwerpen (UIA) bedoeld werd als „bovenbouw” voor de overgrote meerderheid van de studierichtingen, die in het RUCA en het

UFSIA op kandidaatsniveau werden onderwezen. Massart werd op 4 mei 1973 herverkozen als rector voor de periode 1973-1977. In 1977 hoopte rector Massart na twaalf jaar rectoraat opnieuw als rector verkozen te worden voor de periode 1977-1981, omdat hij in 1978 op emeritaat zou gaan. Op 4 en 11 mei 1977 behaalde in de Academieraad na verschillende stembeurten niemand de vereiste 2/3 de meerderheid en bleef Massart rector. Hij was echter in onmin gevallen bij sommige leden van de Academieraad omdat hij gerekend had op de verticale uitbouw van het RUCA tot één officiële universiteit van het Rijk en ook omdat hij zich halsstarrig verzet had tegen de oprichting van de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA). Op 12 december 1977 werden, als gevolg van een speciaal KB voor de inrichting van de verkiezing, na een éénmalige stembeurt de kandidaten gerangschikt volgens het aantal behaalde stemmen. De Groodt-Lasseel werd bij KB van 25 januari 1978 benoemd als rector. Toen zij het benoemingsbesluit, dat verscheen in het Belgisch Staatsblad van 4 februari 1978, ontving gaf zij Massart één dag de tijd om zijn bureau te ontruimen.

Zo werd Marie de Groodt-Lasseel de eerste vrouwelijke rector van een Europese universiteit. Met een grote doortastendheid heeft zij tijdens haar rectoraat verschillende feiten kunnen realiseren. Zij was in staat om verschillende laboratoria te helpen met de aankoop van wetenschappelijke apparatuur. Zij bracht het RUCA ook meer in de belangstelling van het katholieke onderwijsnet, zodat leerlingen uit beide netten zich kwamen inschrijven in het RUCA. Zij pleitte voor nieuwe examenreglementen, die ingesteld werden in november 1978, waardoor een systeem van „verworven” vakken werd ingesteld. Zij organiseerde de Onderzoeksraad, die door het KB van 1 september 1978 verplicht werd gesteld. In 1979 was zij een van de oprichters van het Fonds L. Craeybeckx, F. Detiège en F. Grootjans, dat vanaf 1999 tot 2014 in de Universiteit Antwerpen ActUA genoemd werd. Na de oprichting van het Gemeenschappelijk Bureau Universiteit Antwerpen (GBUA), plechtig geopend op 11 juni 1980 onder

het voorzitterschap van Gaston Colebunders (1920-1988) werd zij stemgerechtigd lid van het GBUA. Het doel van dit gemeenschappelijk bureau van RUCA, UFSIA en UIA was de samenwerking tussen de toen nog autonome universitaire instellingen te stimuleren en vooral om naar de buitenwereld op te treden als de „Universiteit Antwerpen”. Op interuniversitair vlak stond M. de Groodt-Lasseel samen, met Piet de Somer (*NBW*, dl. XVI, 707) van de KU Leuven en Aloïs Gerlo (1915-1998) van de VUB aan de wieg van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), opgericht in oktober 1977. In 1980 bepleitte De Groodt-Lasseel hier een hervorming van de examenreglementen en drong zij aan op een studentvriendelijk systeem, waardoor de student zijn eigen „studieritme” kon bepalen. Bij KB van 30 juli 1981 werd haar opvolger professor Gustaaf van Rompu (1917-1987) benoemd als derde rector van het RUCA. Tijdens haar RUCA-periode (1965-1984) publiceerde M. de Groodt-Lasseel voornamelijk samen met D. Scheuermann, W. Jacob, F. van Meir, C. Stilman en J.-P. Timmermans een 100-tal publicaties over onderzoek in haar laboratorium in het Middelheimcomplex van weefsels met elektronenmicroscopie en Röntgenmicroscopie. Zij kan voor Europa beschouwd worden als de grondlegster van de elektronenmicroscopie van biologische weefsels. Eveneens nam zij actief deel aan talrijke studiedagen vooral van Nederlandse wetenschappelijke verenigingen (anatomie, endocrinologie, celbiologie, elektronenmicroscopie), maar ook van Belgische en Duitse verenigingen (elektronenmicroscopie, celbiologie). In 1979 werd zij houder van de Purkynjeprijs van de Universiteit van Praag en juni 1981 ontving ze de zilveren eremedaille Justus von Liebig van de Justus Liebig Universiteit in Giessen. Na haar emeritaat werd zij opgevolgd door haar zoon D. Scheuermann. Het is opmerkelijk dat zij na haar emeritaat tot op 80-jarige leeftijd zeer actief betrokken bleef bij het onderzoek van haar opvolgers. Samen met vooral D. Scheuermann, D. Adriaensen en J.-P. Timmermans publiceerde zij nog een 50-tal publicaties vooral over de vorm en de

functie van de neuro-epitheliale lichaampjes, die als eilandjes verdeeld liggen over het oppervlak van de luchtwegen. Tot slot moet nog de nadruk gelegd worden op haar bezorgdheid over de Vlaamse Universitaire achterstand, die zij niet zo zeer kwalitatief zag, maar wel kwantitatief en financieel. Zij getuigde dat zij opgegroeid was „in een huis waar de strijd voor de Vlaamse ontvoogding zeer intens was”. Tot aan haar overlijden was zij lid van de Vlaamse Wetenschappelijke Stichting (VWS), die in 1928 opgericht was door haar moeder Juliette Adant. Tijdens de viering van het 50-jarig bestaan van de VWS was De Groodt voorzitter en rector van het RUCA. Zij organiseerde op 21 april 1978 in het Torengedebouw van de KBC in Antwerpen een plechtige academische zitting. Zij nam eerst het woord, vervolgens feestredenaar prof. dr. L. Wils, daarna minister van Nederlandse Cultuur, mevr. R. de Backer-van Ocken (*NBW*, dl. XXI, 35) en de

minister van wetenschapsbeleid dhr. H. Vandekerckhove. Deze indrukwekkende zitting ging gepaard met de uitgave van een gedenkboek, opgesteld door H. Houtman-De Smedt.

Men kan stellen, dat Marie de Groodt-Lasseel, dankzij haar uitgesproken organisatietalent en haar sterke persoonlijkheid en ambitie, een belangrijke rol gespeeld heeft bij de uitbouw van het RUCA. Verder is ze van grote betekenis geweest voor de ontwikkeling van de histologie zowel in België als op Europees niveau.

Bronnen & lit.: ANTWERPEN, Universiteit Antwerpen, Archiefstukken in het Laboratorium voor Celbiologie en Histologie; — H. HOUTMAN-DE SMEDT, *50 jaar Vlaamse Wetenschappelijke Stichting 1928-1978*, 1978; — R. VAN BEECK, Komen en gaan, in: *Nieuwe Tijdingen, Driemaandelijke Uitgave van het Fonds L. Craeybeckx, F. Detiège, F. Grootjans* vzw, 2, november 1981, 6; — R. VAN BEECK, *Bouwen aan de Universiteit Antwerpen, 30 jaar RUCA 1965-1995*, Berchem, 1996; — P. RAEYMAEKERS, Onderzoek, in: *150 jaar RUCA. Anderhalve eeuw groeien*, Deurne, 2002, 83-85.

Hendrik DEELSTRA